

«Με κυνισμό και αθωότητα» (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 31 Μαρτίου, 2013

Η σωστή διάγνωση της ασθένειας είναι το μισό της θεραπείας. Έχει λοιπόν μεγάλη σημασία να ξέρουμε, αν ο εφιάλης τον οποίο ζει η ελλαδική κοινωνία σήμερα είναι μια συγκυριακή, εφήμερη κρίση ή η πραγματικότητα μιας ιστορικής παρακμής.

Τυπικό σύμπτωμα παρακμής είναι η έκλειψη κάθε κριτικής λειτουργίας - σε μια παρακμιακή συλλογικότητα δεν κρίνεται κανένας για τίποτα. Υπάρχουν οι θεσμοί κρίσης, ελέγχου, αξιολόγησης. Αλλά δεν λειτουργούν. Η κεντρική εξουσία αδυνατεί να εντοπίσει και να τιμωρήσει έστω και τους «επίορκους» λειτουργούς του κράτους. Παρακμή σημαίνει να έχουν πάψει να λειτουργούν, για δεκαετίες, «πειθαρχικά συμβούλια» κρίσης παραπτωμάτων, παρανομιών, αντικοινωνικής συμπεριφοράς των υπαλλήλων του κράτους. Να έχει καταργηθεί θεσμικά η αξιολόγηση ικανοτήτων, αποδοτικότητας, ποιότητας, εργατικότητας ή φυγοπονίας στις υπηρεσίες του δημοσίου. Να κρίνουν τα δικαστήρια «παράνομη και καταχρηστική» μιαν απεργία και αυτή να συνεχίζεται χωρίς καμιά συνέπεια για τους απεργούς. Να καταπατείται σε καθημερινή βάση ο νόμος για την «παρακώλυση» των συγκοινωνιών, της «ελεύθερης μετακίνησης και κυκλοφορίας» των πολιτών, της ελεύθερης λειτουργίας της αγοράς. Και για πολλές δεκαετίες να μην έχει κριθεί και καταδικαστεί ποτέ συνδικαλιστής ή κομματικός διοργανωτής της κατάφωρης καταπάτησης του νόμου.

Μια συλλογικότητα έχει μπει στο στάδιο της παρακμιακής αποσύνθεσης, όταν επιβάλλει θεσμικά την κατάργηση της αξιολόγησης (βαθμολόγησης) των μαθητών στα σχολεία αποκλείοντας προγραμματικά την άμιλλα, την καταξίωση της αριστείας. Όταν η «αντιγραφή» στις εξετάσεις είναι καθεστώς, αυτονόητη (ατιμώρητη) πρακτική στα πανεπιστήμια. Όταν εκεί και η εκλογή ή εξέλιξη των καθηγητών είναι συνάρτηση της κομματικής και ιδεολογικής, πειθήνιας στράτευσής τους. Όταν οι ηγεσίες της Δικαιοσύνης, των Ενόπλων Δυνάμεων, των κοινωφελών οργανισμών, οι πρωτανείες των ΑΕΙ, δεν προκύπτουν από αμερόληπτη κρίση αλλά από κυβερνητική (κομματική) εύνοια. Όταν οι άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι επικεφαλής επιστημονικών συλλόγων, επαγγελματικών σωματείων, συντεχνιακών επιμελητηρίων και συνδικαλιστικών οργανώσεων εκλέγονται με κριτήριο την

κομματική τους ένταξη, όχι την ικανότητα και αξιοσύνη τους. Τότε η παρακμή τεκμαίρεται θανατηφόρα. Δεν υπάρχει μέλλον, ιστορική προοπτική, για μια τέτοια συλλογικότητα.

Το κράτος είναι οργανωτικός μηχανισμός στην υπηρεσία των κοινωνικών αναγκών. Όταν το κράτος λειτουργεί άκριτα, χωρίς κρίση και έλεγχο της επάρκειας και ποιότητας των υπηρεσιών του, η ακρισία μεταδίδεται αναπόφευκτα και σε κάθε πτυχή του συλλογικού βίου. Δεν λειτουργεί κριτική των επιστημονικών επιδόσεων ούτε κριτική της Τέχνης, η δημοσιότητα κερδίζεται με τον εντυπωσιασμό και τη συναλλαγή. Δεν λειτουργεί καν βιβλιοκρισία, οι βιβλιοπαρουσιάσεις είναι μόνο λιβανωτός και άμετρος εκθειασμός, οι εφημερίδες δημοσιεύουν μόνο εγκώμια βιβλίων για να μη στερηθούν τις πληρωμένες διαφημίσεις των Εκδοτών.

Στο πολιτικό πεδίο, τη μήτρα του κακού, η έκλειψη του κριτικού ελέγχου φτάνει να είναι μια τυπική μορφή ολοκληρωτισμού. Οι βουλευτές ψηφίζουν «κατά συνείδησιν» (με προσωπική κρίση και ευθύνη) μόνο όταν το επιτρέψει, με ανακοίνωση (!) ο κομματάρχης. Οποιος διανοηθεί να κρίνει τις αποφάσεις του ή την κομματική «γραμμή», είναι αυτονόητο και κοινά παραδεκτό ότι «θέτει εαυτόν εκτός κόμματος». Σε κοινωνίες παρακμής η προσχώρηση σε κόμμα, πολιτευτών και πολιτών, δεν επιδέχεται κριτικό έλεγχο, λειτουργεί όπως και η επιλογή και υποστήριξη ποδοσφαιρικής ομάδας. Το περιέγραψε εύστοχα ο Ελύτης: «Και τα μεν και τα δε είναι όλα καλά εάν βρίσκονται με το μέρος μας, και όλα κακά εάν βρίσκονται από το άλλο» («Τα δημόσια και τα ιδιωτικά»).

Ακόμα και όταν τιμά η παρακμιακή κοινωνία κάποιον πολιτικό που στο παρελθόν κυβέρνησε τη χώρα, είναι αδιανόητο να κριθούν τυχόν λάθη του, αποτυχίες, παραλείψεις ή αδυναμίες του. Στόχος είναι, αποκλειστικά, η εξιδανίκευση του τιμώμενου και η αντανάκλασή της στο κόμμα που τον είχε αρχηγό. Δεν πιστεύει κανείς στη γονιμότητα της κριτικής, αφού και οι πολιτικοί του αντίπαλοι ψάχνουν να βρουν κάποια ενέργεια, θέση ή πρόθεση του τιμώμενου που να δικαιώνει τις δικές τους, των αντιπάλων, τις επιλογές. Η πολιτική ασκείται με τους όρους της αυτοδιαφήμισης. Μόνο.

(Πηγή: Απόσπασμα άρθρου στην "Καθημερινή" 16-17/3/2013)